

ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ

**ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ
НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ
В ОБЩИНА ЗЛАТОГРАД**

/2018 -2020/

Съдържание

Използвани съкращения

Използвани термини

1. Резюме

1.1. Нормативни основания

1.2. Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в съответствие със Закона за предучилищното и училищното образование

2. Анализ на състоянието и готовността и на образователните институции за осигуряване на подкрепа за личностно развитие

2.1. Състояние на общинската мрежа от образователни институции

2.2. Други институции и доставчици на социални услуги в общината

2.3. Състав и особености на групата на децата и ученици със специални образователни потребности

2.4. Работа с деца с изявени дарби

2.5. Напускане на образователната система. Деца в риск

2.6. Кариерното ориентиране на учениците

3. Предизвикателства.

4. Стратегически и оперативни цели.

4.1. Стратегическа цел.

4.2. Оперативни цели.

5. Основни мерки и дейности за постигане на целите.

5.1. Мерки и дейности по оперативна цел №1

5.2. Мерки и дейности по оперативна цел №2

5.3. Мерки и дейности по оперативна цел №3

5.4. Мерки и дейности по оперативна цел №4

5.5. Мерки и дейности по оперативна цел №5

5.6. Мерки и дейности по оперативна цел №6

6. Индикатори за постигане на целите на стратегията.

7. Връзка с други стратегически документи.

8. Координиране на изпълнение на стратегията.

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ (АБРЕВИАТУРИ)

ДГ	Детска градина
ЕПЛР	Екип за подкрепа за личностно развитие
ЗБППМН	Закон за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни
ЗПУО	Закон за предучилищното и училищното образование
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни
МОН	Министерство на образованието и науката
МС	Министерски съвет
НЕИСПУО	Национална електронна информационна система за предучилищното и училищно образование
ОЗД	Отдел „Закрила на детето“
ОУ	Основно училище
ПЛР	Подкрепа за личностно развитие
РЕПЛР	Регионален екип за подкрепа за личностно развитие
РУО	Регионално управление на образованието
РЦПППО	Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование
СОП	Специални образователни потребности
СУ	Средно училище
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦПЛР	Център за подкрепа за личностно развитие

ИЗПОЛЗВАНИ ТЕРМИНИ

По смисъла на Закона за предучилищно и училищно образование, съгласно Допълнителните разпоредби, параграф 1 са разяснени допълнително понятията, както следва:

§1, т. 6. „Дете или ученик в риск“ е дете или ученик:

- а) без родителска грижа или чиито родители са починали, неизвестни, лишени са от родителски права или родителските им права са ограничени;
- б) жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание във или извън семейството му;
- в) в опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, морално, интелектуално и социално развитие.

§1, т. 7. „Дете или ученик с изяви дарби“ е дете или ученик с трайни способности и постижения в областта на науката, изкуството или спорта, надвишаващи постиженията на неговите връстници.

§1, т. 12. „Ключови компетентности“ са комплекс от взаимозависими знания, умения и нагласи или отношения, необходими за личностното развитие на индивида през целия живот, за изграждането на активна гражданска позиция и участие в социалния живот, както и за пригодността му за реализация на пазара на труда, определени на национално равнище в съответствие с Европейската референтна рамка за ключовите компетентности за учене през целия живот, приета с Препоръка на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г.

§1, т. 22. „Приобщаващо образование“ е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активизиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

§1, т. 23. „Психо-социална рехабилитация“ е комплекс от дейности за подпомагане на учениците със затруднения, увреждане или разстройство на тяхното психично здраве за постигане на оптимално ниво на самостоятелност и за придобиване и прилагане на умения, необходими за пълноценно участие в училище.

§1, т. 24. „Ресурсно подпомагане на деца и ученици“ е осигуряване на обща и допълнителна подкрепа, основана на оценката на потребностите на децата и учениците, което включва осъществяване на дейности от специалисти, насочени към личностно развитие на децата и ученици със специални образователни потребности, и с оглед постигане на целите, заложи в плановете за подкрепа и в индивидуалните им учебни програми.

§1, т. 25. „Рехабилитация при комуникативни нарушения“ е комплекс от дейности за подпомагане на деца и ученици със затруднения, увреждане или разстройство на езика, говора, познавателните процеси и социалното поведение.

§1, т. 26. „Родител“ е лицето, което упражнява родителските права по смисъла на Семейния кодекс.

§1, т. 27. „Специални образователни потребности“ на дете и ученик са образователните потребности, които може да възникнат при сензорни увреждания, физически увреждания, множество увреждания, интелектуални затруднения, езиково-говорни нарушения, специфични нарушения на способността за учене, разстройства от аутистичния спектър, емоционални и поведенчески разстройства.

§1, т. 29. „Ученик с хронични заболявания“ е ученик със среднотежки, компенсирани и реконвалесцентни форми на съответното хронично заболяване.

Резюме

Разработването на Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците е нормативно регламентирано в чл. 197, ал.1 и ал.2 на Закона за предучилищното и училищното образование. (обн. ДВ бр. 79 от 13.10.2015 г.) (ЗПУО) и чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование (приета с ПСМ № 232 от 20.10.2017 г.обн., ДВ, бр. 86 от 27.10.2017 г., в сила от 27.10.2017 г.)

На децата и учениците в системата от предучилищното и училищното образование се предоставя подкрепа за личностно развитие, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им. Подкрепата за личностно развитие се прилага предоставя в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всяко дете и на всеки ученик. Раздел II от Глава девета „Деца и ученици” от ЗПУО регламентира обстойно осигуряването на подкрепа за личностно развитие на подрастващите от институциите в системата на предучилищното и училищно образование, съвместно с държавните и местните органи и структури, и доставчиците на социални услуги.С влизане в сила на Закона за предучилищното и училищно образование в системата на образованието се дава възможност за разработване на политики и модели за работа на ниво област, които да гарантират достъпа до качествено образование и подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в областта, което предполага активна обществена ангажираност, изразяваща се в конкретни задължения и отговорности на посочените по-горе органи и структури на местно ниво, които имат пряко или косвено отношение към този процес. Разпоредбата на чл.177, ал.1 от ЗПУО определя подкрепата за личностно развитие на децата и учениците като обща и допълнителна, което дава възможност за работа с всяко дете/ученик, като включва ранна превенция на обучителните трудности и работа по случай за предотвратяване на риска от тормоз и насилие в училище и в семейството, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение.

Настоящата Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците включва анализ и оценка на нуждите от подкрепа, описание на предизвикателствата, стратегически цели и необходимите дейности в областта на подкрепата за период от 2/две/ години.

1.1. Нормативни основания.

Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата учениците на област Смолян е разработена в изпълнение на разпоредбата на чл. 196 от Закона за предучилищното и училищното образование, като в основата и стоят анализите на общините на територията на област Смолян за потребностите от подкрепа по чл. 196, ал. 3 от ЗПУО, приети от общинските съвети, за Община Златоград – решение № Ж 370/30.11.2016 г на Общински съвет Златоград.

Съгласно чл.197(1) от ЗПУО въз основа на областната стратегия се приема общинска стратегия за личностно развитие на децата и учениците, за период от две години.

Стратегията включва и описание на предизвикателствата, направени въз основа на изводите от общинския анализ, стратегическите и оперативни цели, необходимите мерки и дейности в областта на подкрепата за реализиране на поставените цели, активна обществена ангажираност, изразяваща се в конкретни задължения и отговорности на посочените по-горе органи и структури на местно ниво, които имат пряко или косвено отношение към този процес.

Разпоредбата на чл.177, ал.1 от ЗПУО определя подкрепата за личностно развитие на децата и учениците като обща и допълнителна, което дава възможност за работа с всяко дете/ученик, като включва ранна превенция на обучителните трудности и работа по случай за предотвратяване на риска от тормоз и насилие в училище и в семейството, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение.

1.2. Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в съответствие със Закона за предучилищното и училищното образование

Съгласно чл. 174, ал. 1 от ЗПУО, институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, съвместно с държавните и местни органи и структури и доставчиците на социални услуги. Според чл. 176, ал. 1 от ЗПУО и чл. 4, ал. 2 от Наредбата за приобщаващото образование, подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици, в съответствие с индивидуалните им потребности и има за цел да осигури за децата и учениците подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им. Редът за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа се урежда с Наредбата за приобщаващото образование (приета с ПСМ № 232 от 20.10.2017 г.обн., ДВ, бр. 86 от 27.10.2017 г., в сила от 27.10.2017 г.).

<p>Обща подкрепа за личностно развитие по чл.178, ал. 1 от ЗПУО <i>Насочена е към развитието на потенциала на всяко дете и ученик и включва:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> *екипна работа между учителите и други педагогически специалисти; *допълнително обучение по учебни предмети при условията на ЗПУО; *допълнителни модули за деца, които не владеят български език (само за детските градини); *допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове; *консултации по учебни предмети; кариерно ориентиране на учениците; занимания по интереси; *библиотечно - информационно обслужване грижа за здравето; *осигуряване на общезитие; *поощряване с морални и материални награди; *дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение; *ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения; логопедична работа; 	<p>Допълнителна подкрепа за личностно развитие по чл. 187 от ЗПУО <i>Насочена е към деца и ученици със специални образователни потребности (СОП) и/или с хронични заболявания, деца в риск, деца с изявени дарби и се предоставя след извършване на оценка на потребностите.</i></p> <p><i>Допълнителната подкрепа включва:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * работа с дете и ученик по конкретен случай; * психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна, на комуникативните нарушения и при физически увреждания; * осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти; * предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за ученици със сензорни увреждания; * ресурсно подпомагане за ученици със специални образователни потребности;
---	--

Съгласно чл. 81 от Наредба за приобщаващо образование, допълнителната подкрепа е:

- * **краткосрочна** (минимум 1 учебна година, максимум – до края на етап на обучение)
- * **дългосрочна** – повече от един етап или степен на обучение или за целия период на обучение

В анализа са разгледани ключовите фактори и елементи от предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от област Смолян, както и изводите за основната насока за бъдещи действия, които следват от силните и слаби страни на настоящата ситуация.

2. Анализ на състоянието и готовността и на образователните институции за осигуряване на подкрепа за личностно развитие.

2.1. Обща картина на образователната система в Община Златоград за учебните 2016/2017 и 2017/2018 години.

Демографското състояние на Община Златоград следва тенденциите в развитието на демографията на Област Смолян и страната като цяло. Демографската характеристика е резултат от продължителното действие на множество фактори и влияния:

- трайно намаляване на броя на родените деца ;
- променящ се семеен модел с увеличаващо се предпочитание към съжителство без брак;
- интензивна емиграция предимно на млади хора и семейства в активна репродуктивна и трудоспособна възраст.

Тенденцията е към устойчиво намаляване броя на населението, както за областта, така и за общината. Естественят прираст е отрицателен. Данните показват влошена демографска картина като цяло и особено в селата, което е и най-сериозния проблем в бъдещото развитие на територията.

Подобряването на икономическия облик на общината е един от възможните начини за частично решаване на проблемите от това естество, като съществено значение се отдава на образованието и обучението – фактор за икономически растеж и заетост. В съответствие с българското законодателство, реформирането и развитието на образователната система са обект предимно на целенасочена държавна политика, фокусирана върху създаването на условия и възможности за нейното усъвършенстване и осигуряване на различни видове и степени на образование на гражданите. В обхвата на местните секторни политики в сферата на образованието и обучението попада осигуряването на качествена образователна инфраструктура. Последната включва институции на предучилищното образование, общото, профилираното и професионалното образование – детски градини и различни видове училища..

Община Златоград осъществява активна политики в образователния сектор в съответствие със законово регламентирани правомощия, в подкрепа на предучилищното обучение във всички допустими направления, стимулиране развитието в училищата и своевременно реновиране и обновяване на материалната база и оборудване в образователните институции.

През изминалата и тази учебни години образователна система в Община Златоград обхваща пет детски градини, пет училища и един Център за подкрепа за личностно развитие.

На територията на Община Златоград са регистрирани следните детски градини:

№	Детска градина	Населено място	Брой деца 2016/2017 г.	Брой деца 2017/ 2018 г.
гр. Златоград				
1.	ДГ "Снежанка"	Златоград	109	92
2.	ДГ "Радост"	Златоград	100	93
Други населени места				
3.	ДГ "Щастливо детство"	Старцево	82	76
4.	ДГ "Детелина"	Ерма река	13	13
5.	ДГ "Детски свят"	Долен	28	29

В Община Златоград функционират следните училища:

№	Училище	Населено място	Брой ученици 2016/2017 г.	Брой ученици 2017/ 2018 г.
гр. Златоград				
1.	СУ "Антим I"	Златоград	351	351
2.	ОУ "Васил Левски"	Златоград	323	332
Други населени места				
3.	СУ "Св. Княз Борис I"	Старцево	144	131
4.	ОУ "Васил Левски"	Ерма река	14	12
5.	ОУ "Св. Св. Кирил и Методий"	Долен	65	54

В образователните институции на територията на Община Златоград през изминалата учебна година е имало общо 45 деца и ученици със специални образователни потребности, от които 11 деца в детските градини и 34 ученика в училищата. През учебната 2017/ 2018 година децата и учениците със специални потребности са 49.

Родителите на деца със специални образователни потребности избират дали детето да се обучава интегрирано в общообразователно училище. По стандартизирана методика за оценка на образователните потребности, диагностичен екип от специалисти проучва и конкретизира съхранените възможности на децата, нуждите и потребностите им за цялостно развитие, за успешна социална интеграция, професионална реализация и изготвя индивидуална програма.

Целта на обучението е коригиране и компенсирание на съответните увреждания с помагала и методи, съответстващи на специалната педагогика за изграждане на умения и навици за самообслужване, ориентиране в пространството и обществения живот, за професионално ориентиране. Обучавайки се по индивидуални програми детето учи със собствен темп и не повтаря класа, ако не усвои общообразователния минимум.

Подкрепяща среда

РЦПППО – Смолян е създавал ресурсни кабинети в детските градини и училищата, където се обучават децата и учениците със специални образователни потребности /СОП/. Това се оказва добра практика, защото децата получават ресурсно подпомагане и специализирана подкрепа в общообразователната среда. По този начин се осигурява максимално уплътняване на работното време на специалистите за пряка работа с децата, и се създава предпоставка за нормално протичане на процесите по приобщаване на децата/учениците със СОП в общообразователната среда.

Практиката показва, че в детските градини интеграцията на децата със специални образователни потребности се реализира по – успешно, когато се осъществява в самата група, съвместно с всички останали деца. Поради тази причина ресурсните учители и останалите специалисти работят заедно с детските учители в групите, с цел социална адаптация в детската общност.

От Регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование гр. Смолян (РЦ ППО) осигуряват провеждането на държавната политика за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, дейности свързани с организационно и методическо подпомагане на училищата и детските градини, квалификацията на педагогическите специалисти. На територията на област Смолян функционира 1 специализирано обслужващо звено по чл. 27 и чл. 50, ал. 1, т. 5 от ЗПУО – Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование – Смолян. Седалището на институцията е гр. Смолян, но цялостната дейност се осъществява на територията на цялата област чрез екип от специални педагози – ресурсни учители, психолози, логопеди, слухово – речеви рехабилитатор и кинезитерапевт.

Център за подкрепа за личностно развитие гр. Златоград

Работа с талантиви и даровити деца в свободното им от учебни занятия време в областта на науката, изкуството в Община Златоград е приоритет на Център за подкрепа за личностно развитие гр. Златоград (ОДК). В годините се утвърди позицията, че такива институции, които целенасочено работят за откриване на таланта на детето, все повече се превръщат в сигурна среда за общуване на децата и учениците. Тези институции затвърдиха своето място, като предлагат условия за алтернативна заетост на младите хора в борбата срещу негативите на обществото ни, които все по драстично нарастват: агресия, насилие, наркомания, проституция, алкохолизъм. В Центъра около 350 деца и ученици са включени в дейности в две направления – наука и технологии и изкуства.

1. Област Наука и технологии – постоянни групи:

Профил Приложно-технически – клуб Английски език – 3 групи;

Профил Хуманитарно-обществен – клуб Етнология и етнография – 3 групи, клуб Превенции – 1 група, клуб Лидер – 1 група.

2. Област Изкуства – постоянни групи:

Профил Литературно творчество – клуб Журналист – 1 група;

Профил Театрално изкуство – ТДК (театрално дискуссионен клуб) – 2 групи; Арт драма – 1 група

Профил Танцово изкуство – клуб Модерни танци – 4 групи, клуб Модерен балет – 2 групи, клуб Мажоретки – 1 група;

Профил Изобразително изкуство – клуб Моделиране – 2 групи; клуб ДПИ (декоративно приложно изкуство) – 2 групи; клуб Изобразително изкуство – 1 група.

Институция, като Център за подкрепа за личностно развитие гр. Златоград, трябва да отговори на новите предизвикателства и да предложи нова визия за развитие пред традиционните образователни модели и традиционните форми на общуване. Ясно и категорично фокуса трябва да падне върху развитието на личността на детето и ученика, с неговата автономност и свобода на избор, право на личен стремеж към преуспяване и благоденствие, принадлежност, участие и отговорност към общности и групи едновременно.

Учениците и децата желаят да развиват важни за бъдещето им умения, да разширяват знанията си по определени предмети, да се изявяват и развиват като личности.

В Център за подкрепа за личностно развитие гр. Златоград работата с родители на деца и ученици включва:

- предоставяне на актуална информация за дейностите на Центъра на родителската общност - от педагозите по учебни групи, с рекламни плакати, страница във Фейсбук и други;
- предоставяне на информация за постиженията на децата и на клубовете по интереси - от педагозите по учебни групи, с благодарствени адреси, на организирани открити занимания, изложби, театър форуми;
- участие на родители в дейностите на отделните групи – с дарения, съдействие при инициативи и за поддържане на учебната база.

Разработването на местните политики по отношение на приобщаващото образование следва да се основава на следните принципи:

- Единна местна политика за осигуряване на правото на предучилищно и училищно образование за всяко дете / всеки ученик;**
- Ориентираност към интереса и към мотивацията на детето и на ученика, към възрастовите и социалните промени в живота му, както и към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;**

- Равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик в образователната среда;
- Равнопоставеност и недопускане на дискриминация в процеса на предучилищното и училищното образование;
- Запазване и развитие на българските образователни традиции;
- Хуманизъм и толерантност;
- Съхраняване на културното многообразие и приобщаване чрез българския език;
- Иновативност и ефективност в педагогическите практики и в организацията на образователния процес, въз основа на научна обосновааност и прогнозиране на резултатите от иновациите;
- Ангажираност на детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностното развитие, родителите, неправителствените организации, общината и другите заинтересовани страни и диалог между тях по въпросите на образованието.

ИЗВОД: Разнообразни форми за подкрепа както на деца и ученици със СОП, така и на деца и ученици с изяви дарби, са съсредоточени предимно в общинския център. В малките населени места от община Златоград, съобразно броя на децата и учениците и конкретните им потребности, следва да определят най-ефективния вариант, тъй като нямат ресурс да поддържат едновременно различни алтернативни форми на работа за обезпечаване на потребностите на децата и учениците.

2.2 Други институции и доставчици на социални услуги в общината.

Работата с децата и техните семейства е насочена към осигуряване на социална, педагогическа и психологическа помощ по проблеми, свързани с отглеждането, възпитанието и обучението на децата; работа за улесняване на връзките между децата и родителите и справяне с кризи във взаимоотношенията им.

Към настоящия момент на територията на Община Златоград функционират две социални услуги за лица и деца, извършващи дейности, които се съдържат в чл. 49, ал. 1, т. 3, 5 и 6 от ЗПУО, както следва:

- **Център за обществена подкрепа гр. Златоград /ЦОП/**

Центърът за обществена подкрепа е комплекс от социални услуги, предназначени за деца и семейства с цел предотвратяване на изоставянето на децата и настаняването им в специализирани институции, превенция на насилието и отпадане от училище, деинституализация и реинтеграция на деца, обучение в умения за самостоятелен живот и социална интеграция на деца от институции, консултиране и подкрепа на семейства в риск, оценяване, обучение и подкрепа на приемни родители и осиновители, консултиране и подкрепа на деца с поведенчески проблеми и прояви.

Център за обществена подкрепа е комплекс от социални услуги, свързани с извършване на:

- психологическо консултиране и подкрепа на детето и семейството,
- педагогическа подкрепа за попълване на образователни дефицити,
- социална консултация,
- придружаване на детето,
- информиране,

- подкрепа и консултиране на семейства от общността;
- индивидуални психологични и социални консултации;
- разработване и провеждане на образователни програми, свързани с правата и закрилата на детето, превенция на насилие и агресия, превенция на отклоняващо се поведение, превенция на злоупотреба с деца по интернет, злоупотреба с психотропни вещества и др.,
- училище за родители/ груповата работа, обучения, тренинги/ на родители/ лица, които полагат грижи за детето с оглед подобряване на грижата и създаване на сигурна и стимулираща среда за развитието му,
- тренинги,
- провеждане на кампании, за приемни родители, превенции на насилието,
- индивидуална работа,
- груповата работа,

Реализирането на предлаганите услуги подготвя семействата по проблеми, свързани с отглеждането, възпитанието и обучението на децата, улеснява връзката между родителите и децата, позитивира взаимоотношенията между детето и семейството и значимите за него възрастни. Повишава се мотивацията и се създават положителни нагласи към училището и образователния процес. Децата развиват знания и умения, подпомагащи пълноценното им развитие и социална интеграция.

Услугите и дейностите за всяко дете и семейство се осъществяват според индивидуалното му развитие и потребности. Капацитетът на Център за обществена подкрепа гр. Златоград е 35 потребителя.

Центърът предоставя почасови услуги за деца и техните семейства, на възраст от 0 до 18 години, в риск. Най-често ползвателите на услугата са деца и семейства за социално – педагогическо и психологическо консултиране, за попълване на образователни дефицити, за оказване на подкрепа на семейства от общността, превенция на рисково поведение.

Дейностите в Центъра за обществена подкрепа гр. Златоград са обезпечени с опитни и квалифицирани специалисти – психолог, социални работници, педагог.

Центърът е разположен в част от сграда, публична общинска собственост, на подходящо и достъпно място в центъра на града. Заниманията/индивидуални и групови/ се провеждат в добре материално обзаведени зали.

• **Дневен център за деца и лица с увреждания „Зора”**

Дневният център за деца и лица с увреждания предлага комплекс от социални услуги за цялостно обслужване на потребителите през деня като предоставяне на храна, здравни грижи, рехабилитационни процедури, организация на свободно време, семейно консултиране и подкрепа.

Основните цели на дневните грижи са:

- образователни и ограмотяващи занимания;
- възпитание и рехабилитация;
- подготовка за водене на самостоятелен живот;
- социална и психологическа помощ;
- обучение в социални умения и социална интеграция.

Реализирането на предлаганите услуги подготвя децата и лицата с увреждания и семействата им за плавно включване в живота на обществото, насърчава и подкрепя развитието им, осигурява подобряване на физическото и психическото им състояние до ниво, в което максимално да разгърнат своя потенциал.

Грижите за всеки потребител се осъществяват според индивидуалното му развитие и потребности. Капацитетът на ДЦДЛУ „Зора” е 25 деца и лица с увреждания. Центърът предоставя целодневни и почасови услуги за деца и лица, с физически и ментални увреждания. Най-често ползвателите на услугата са с диагноза Детска церебрална парализа, Сколиоза, Аутизъм, Глухота и др. както и изоставане в психо-физическото развитие.

Дейностите в ДЦДЛУ „Зора” са обезпечени с опитни и квалифицирани специалисти – социален работник, психолог, логопед, специален педагог, рехабилитатор, трудотерапевт.

Центърът е разположен в част от сграда, публична общинска собственост, на подходящо и достъпно място в центъра на града.

Заниманията се провеждат в просторни и уютни стаи, специално обзаведени, според нуждите на съответната терапия, има осигурен специализиран транспорт.

Допълнителната подкрепа надгражда досегашната практика на интегрирано обучение на деца със специални образователни потребности, като включва и подкрепа за други специфични нужди на децата. Смисълът на допълнителната подкрепа е да се осигури допълнителен и различен ресурс, а за децата, които не могат да отговорят на изискванията на учебната програма - начин за достойно преживяване за учене, научаване и участие в естествената им социална среда, съобразно техните оптимални възможности. Основна функция на допълнителната подкрепа са отговорите към различни индивидуални потребности за обучение, които изискват включване на разнообразни ресурси в и извън детската градина и училището. Те се реализират на базата на оценените образователни потребности и образователния маршрут за всяко дете и ученик с нужда от допълнителна подкрепа за личностно развитие.

ИЗВОД: Посочените институции за социални услуги извършват дейности, близки до посочените в чл. 49, ал. 1, т. 3, 5 и 6 от ЗПУО – превантивна, диагностична, рехабилитационна, корекционна и ресоциализираща работа с деца и ученици, педагогическа и психологическа подкрепа, прилагане на програми за подкрепа и обучение за семействата на децата и учениците с увреждания.

В тези общински институции работят специалисти, които могат да са полезни за предлагането на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в училищата и детските градини и да компенсират недостига на специалисти в училищата и детските градини.

2.3. Състав и особености на групата на децата и ученици със специални образователни потребности (СОП).

На територията на Община Златоград интегрирано се обучават деца и ученици със СОП, които получават ресурсно подпомагане, в училище и детска градина са както следва:

Населено място	Училище / детска градина	2016/ 2017 учебна година	2017/ 2018 учебна година
гр. Златоград	ОУ”Васил Левски”	18	23
гр. Златоград	СУ”Антим I”	11	8
гр. Златоград	ДГ "Радост"	9	10
гр. Златоград	ДГ „Снежанка”	0	1
с. Старцево	СУ „Св. Княз Борис I”	5	6
с. Старцево	ДГ"Щастливо детство"	2	1
Общо за община		45	49

През изминалата учебна година в ОУ „Васил Левски” гр. Златоград с 18 ученици се реализираха дейности по Проект BG05M2OP001-3.003-0001 “Подкрепа за равен достъп и личностно развитие” на Министерство на образованието и науката.

Материални условия в институциите по отношение на обучението на ученици със специални образователни потребности

- СУ „Антим I” гр. Златоград - 1 ресурсен кабинет;
- ОУ „Васил Левски” гр. Златоград - 2 ресурсни кабинета и 1 логопедичен кабинет

Всеки ресурсен кабинет е ремонтиран и е оборудван с достатъчно учебни и дидактически материали, помагала и пособия, които се допълват в началото на всяка нова учебна година в зависимост от броя и състава на групата, с която се работи в него. В по-голямата си част кабинетите са осигурени с технически средства и аудио-техника за подпомагане на образователно-възпитателния процес.

През годините на дейност се създадоха ресурсни кабинети в училищата и детските градини, където се обучават децата и учениците със специални образователни потребности. Това се оказва добра практика, защото така децата получават ресурсно подпомагане и специализирана подкрепа в общообразователната среда. По този начин се осигурява пълно уплътняване на работното време на специалистите за пряка работа с децата и от друга страна създава предпоставка за нормално протичане на интеграционните процеси на децата/учениците със СОП в общообразователната среда. Няма училища и детски градини без създадена подходяща подкрепяща среда.

Практиката показва, че в детските градини интеграцията на децата със специални образователни потребности се реализира по - успешно когато се осъществява в самата група, съвместно с всички останали деца. Поради тази причина ресурсния учител и останалите специалисти работят съвместно с детския учител с цел социална адаптация в детската общност. В пряка връзка с това е наличието на малък брой ресурсни кабинети в детските градини.

ИЗВОД: Поставено е начало на изграждане на материална база в детските градини и училищата, но тя все още не е достатъчна за качествено обучение на деца и ученици със специални образователни потребности. Сегашното състояние е резултат повече от пригаждане на помещения и опити за частично решаване на проблемите, според наличните ограничени финансови ресурси. Архитектурната достъпност е факт за малък брой образователни институции. Необходими са концентрирани целеви средства и планирани действия за привеждането на материалните условия в съответствие с нормативните изисквания.

2.4. Работа с деца с изявени дарби

Дейностите на институциите, ориентирани към дарбите и интересите на децата и учениците в свободното им време, са разнообразни и имат дълги традиции. Учениците могат да избират, както между форми, предлагани в училищата, така и между предлагани от други организации и институции и по проекти. Значителен ефект върху обхвата и разнообразието на предлаганите форми в периода на стратегията ще окаже проекта на МОН BG05M2OP001-2.004 - 0004 - Твоят час - фаза 1 и 2. Законът за предучилищното и училищно образование дава възможности за индивидуална подкрепа на дарбите на децата и учениците и чрез гъвкави форми на обучение във формалното образование и в свободното време.

2.5. Напускане на образователната система. Деца в риск.

За 5 учебни години е трайна тенденцията за област Смолян процентът на

напусналите образованието, е под 1% и да продължава да намалява.

Данните са подавани от училищата по формат от МОН и засичат напускането в рамките на учебното време от учебната година (първи и втори срок). Извън този брой отделно се проследява броя на заминалите в чужбина ученици.

За изминалата учебна година почти 2/3 от напусналите са от прогимназиален етап, **20%** са от начален етап, а **18%** са от гимназиален етап.

Данните и за учебната 2015/16 г. потвърждават трайната тенденция най-много отпаднали ученици да има в VIII и IX клас във всички години и в V или VI клас в някои от учебните години. Това ясно показва къде трябва да се търсят и редуцират рисковите фактори.

От две години Регионалното управление на образованието следи и процеса на връщане на напусналите ученици (реинтегриране). През 2014/15 г. **13** ученика, отпаднали през годината от дневна форма на обучение, са върнати в училище още преди края на същата учебна година. През 2015/16 г. **9** ученика са върнати в училище, още преди да завърши учебната година и още **8** ученика, напуснали в предходни години, са се завърнали в училище.

Тези процеси на реинтеграция са възможни, благодарение на подобрената комуникация между училищата и институциите за закрила на детето. Създадена е практика за всеки напуснал ученик директорите да подават информация до кмета на населеното място и до дирекция „Социално подпомагане“ по местоживееене. Индивидуализираната информация от докладите очертава следния **профил за напусналите ученици**:

- отпадналите са от социално слаби многодетни семейства с нисък доход и необразованост на самите родители;
- децата често се отглеждат от други роднини;
- 16% от общия брой напуснали са за втора година в същия клас;
- 12% са ученици със СОП;
- половината от учениците не са били на целодневно организация на учебния ден;
- 22% от отпадналите са пътуващи ученици;
- половината от напусналите ученици са със слаб успех, но за останалата част това не е бил основния проблем.

Като водещи фактори за напускане на образованието в докладите са посочени:

- безотговорност на родителите, липса на средства, безработица - в 27 доклада (54% от общия бр. напуснали);
- ранни бракове - в 8 доклада (16%);
- непосещаване на учебни занятия - в 15 доклада (30%).

ИЗВОД: Има устойчива тенденция за намаляване на ежегодния брой напускащи училище ученици. Институциите поотделно водят активна политика в рамките на своите правомощия за предотвратяване на напускането на училище и връщането в образователната система на напусналите ученици. Недостатъчна е все още координацията и обмена на данни между институциите за действителен комплексен подход към проблемите, водещи до отпадане от образователната система. Факторите, водещи до напускане на образователната система, са идентифицирани. Необходимо е да се работи по преодоляването на проявата им за всеки конкретен случай. Високо се оценява и значението на ранното детско развитие и качествено предучилищно образование като фактор за предотвратяване на отпадането от образователната система.

2.6. Кариерното ориентиране на учениците.

Основни дейности:

- а/ информационна и консултантска работа с учениците в индивидуална и груповая форма на работа, чрез прилагане на различни инструменти за работа, създадени по проекта, както следва: обучение по Програма за обучение по кариерно ориентиране; работа с интерактивни упражнения за кариерно ориентиране; дискусии по теми от тематични филми за кариерно ориентиране; изследване на интереси, ценности и нагласи на учениците чрез тестове; запознаване с информационните характеристики на професиите и профилите; запознаване с училищната мрежа на територията на областта или страната; запознаване на учениците с реда и условията в държавни и общински училища;
- б/ организиране и провеждане на форуми по кариерно ориентиране;
- в/ участие в общоучилищни дейности, свързани с кариерното ориентиране на учениците;
- г/ участие в информационни събития на общинско и регионално равнище, свързани с популяризиране на кариерното ориентиране в училищното образование;
- д/ методическа работа с педагогически съветници, учители, класни ръководители;
- е/ сътрудничество с бизнеса и други външни партньори - общини, НПО, висши училища, медии

3. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Ключовите предизвикателства са свързани с прехода към нова философия и организация на грижата за индивидуалните потребности на всяко дете и ученик, изразени в нова нормативна уредба. Успешното прилагане в практиката на духа, организацията и процедурите, изисквани от *Закона за предучилищното и училищно образование* и *Наредбата за приобщаващото образование* поставят следните предизвикателства:

3.1. Нормативните промени изискват преобразуване на институции, дава се възможност за възникване на нови институции, променят се задачите на съществуващите, променят се взаимоотношенията между тях. Тези многопосочни промени следва да се осъществят по начин, който осигурява непрекъснатост на грижата за децата и учениците и институциите да получат необходимата подкрепа в преходния период.

3.2. Новите задачи на институциите и на педагогическите специалисти изискват нови компетентности, нов поглед към процеса на отглеждане, обучение и социализация. В училищата и детските градини са необходими и нови специалисти, с които ще се разшири и кръгът на участниците в екипната работа, която е основен подход в приобщаващото образование.

3.3. Реформата в предучилищното и училищно образование е свързана и с промени във финансирането на дейностите за обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците.

3.4. Осъществяването на ценностите и на организацията на приобщаващото образование изисква просветеност на родителската общност, чувствителност на обществото към проблемите на децата и учениците, разбиране за отговорностите на всички и за необходимата толерантност между участниците в процесите.

4. СТРАТЕГИЧЕСКИ И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ

4.1. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

В двегодишния период на Стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, да се осигурят ключовите фактори и ресурси за успешен старт в осигуряването в образователните институции на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

4.2. ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

4.2.1. Оперативна цел 1: Осигуряване на процес и среда на учене, при които всяко дете и ученик има възможности за развитие на индивидуалния си потенциал, с цел пълноценно включване във всички аспекти на живота

4.2.2. Оперативна цел 2: Осигуряване на качество на човешките ресурси за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.

4.2.3. Оперативна цел 3: Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.

4.2.4. Оперативна цел 4: Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.

4.2.5. Оперативна цел 5: Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.

4.2.6. Оперативна цел 6: Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на обществената информираност и чувствителност относно целите и принципите на приобщаващото образование.

5. ОСНОВНИ МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ.

Дейностите са групирани според шестте оперативни цели и са препоръчителни за образователните институции и другите държавни институции, които ще планират и изпълняват конкретни дейности, според своите компетентности и специфика.

Оперативна цел 1: Осигуряване на процес и среда на учене, при които всяко дете и ученик има възможност за развитие на индивидуалния си потенциал, след пълноценно включване във всички аспекти на живота.

Мярка 1 Осигуряване на качествено и задълбочено **оценяване на индивидуалните потребности** на децата и учениците и разграничаване на нуждата от обща и от допълнителна подкрепа.

1. Изпълнение на нормативно определените практики за екипна работа на учителите съгласно чл. 16 и 22 от *Наредба за приобщаващото образование* за разпознаване на обучителни трудности у децата и учениците.

2. Извършване на оценка на риска от обучителни затруднения на децата на 5 и 6 годишна възраст в рамките на установяването на готовността им за училище, като се отчита физическото, познавателното, езиковото, социалното и емоционалното им развитие

3. Ранно оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата от 3 години до 3 години и 6 месеца от педагогическите специалисти в детската градина и включва три аспекта: ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни трудности, определяне на необходимостта от допълнителни модули по български език за децата, които не владеят български език и идентифициране на нуждата от оценка на потребностите за допълнителна подкрепа.

4. Прецизиране на степента и вида на увреждане на конкретно дете, определяне на достатъчен брой часове за ресурсно подпомагане и на необходимата работа с други специалисти като психолог, логопед, рехабилитатор и др.

Мярка 2 Прилагане в образователните институции на методи и подходи за ефективна работа с децата и учениците с обучителни трудности във формите за **общата подкрепа** за личностно развитие (чл. 20, 23 – 26 от *Наредба за приобщаващото образование*).

1. Организиране на допълнителни обучения в училищата по учебни предмети, консултации по учебни предмети. *Нормативно основание – чл. 23 от Наредбата за приобщаващо образование*

2. Организиране на логопедична работа в училищата и детските градини, като част от дейностите за целите на превенцията на обучителните затруднения *Нормативно основание – чл. 21 от Наредбата за приобщаващо образование*

3. Подготовка и осъществяване в единство на целта, средствата и методите на възпитателната работа, като целесъобразно се съчетават масови, групови и индивидуални форми на педагогическо общуване.

4. Развиване на умения за учене с използване на метакогнитивни стратегии за учене и отговор, които да ангажират обучавания да наблюдава собственото си разбиране и продукция.

5. Организиране на учене чрез правене, за постигане на социални умения чрез атрактивни за децата и учениците интерактивни подходи и техники

6. Осигуряване на допълнителен и различен ресурс за децата, които не могат да отговорят на изискванията на учебната програма - начин за достойно преживяване в социума, за учене, научаване и участие в естествената им социална среда, съобразно техните оптимални възможности.

7. Организиране на дейности за обща подкрепа за личностно развитие в център за подкрепа за личностно развитие *Нормативно основание – чл. 37 от Наредбата за приобщаващо образование*

Мярка 3 Организиране в образователните институции на **допълнителна подкрепа** за личностно развитие на децата и учениците със СОП в съответствие с новата нормативна уредба – *ЗПУО* и *Наредба за приобщаващото образование* – разяснителни дейности, подготовка, прилагане на нормативната уредба, развитие на практиките.

1 Създаване на екипи за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) в училищата и детските градини за всяко конкретно дете и ученик, за което ще се извършва оценка на индивидуалните потребности и ще се предоставя допълнителна подкрепа. *Нормативно основание – чл. 187, ал. 2*

от ЗПУО ; чл. 188 и чл. 189 от ЗПУО, чл.132 от Наредбата за приобщаващо образование

2. Взаимодействие между ЕПЛР от детските градини и училищата с регионалния екип за подкрепа за личностно развитие (РЕПЛР) в РЦПППО, във връзка с одобряването или не на оценките на ЕПЛР или извършване на оценка в образователни институции, които нямат експертен капацитет за създаването на пълни екипи. *Нормативно основание – 190, ал. 3 от ЗПУО.*

3.Разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за учениците със СОП и изготвяне на седмично разписание, съобразено с психо-физическите особености и индивидуалните потребности на ученика. Учителят/класният ръководител, заедно с екипа за подкрепа за личностно развитие на ученика, с ученика и с родителите, индивидуализират учебната програма и персонализират начините и формите на обучение. Чрез непрекъснатата комуникация обсъждат и споделят напредъка на ученика, предизвикателствата в работата и заедно намират начини за включване в самостоятелна дейност и учене там, където е ученика.

4.Използване на разнообразни образователни стратегии, методи и техники за преподаване, обучение, възпитание, учене и мотивиране на учениците със СОП. Прилагане на иновативни дидактически упражнения и игри за работа с ученици със СОП.

5. Използване на мултисензорни инструкции - презентации на уроци, слухови, визуални и кинетични техники.

6. Прилагане на ефективни подходи и педагогически и психологически техники за работа с деца и ученици с разстройства на речта, дефицит на внимание, нарушена концентрация на вниманието и хиперактивност, с аутизъм.

7.Поведенчески интервенции за деца с хиперактивно поведение. Системи за поведенческо управление.

6.Прилагане на арт-терапия и арт- педагогика за ученици със СОП.

8.Осигуряване на необходимите рехабилитации на децата и учениците със СОП - психо-социална, на слуха и говора, зрителна, на комуникативните нарушения, кинезитерапия.

9.Използване на нормативните възможности за формиране на специални групи в училищата и детските градини при условията на чл. 194 от ЗПУО.

10.Осигуряване на възможности за продължаване на обучението след VII клас, вкл. и професионална подготовка за учениците със СОП.

Мярка 4 Предотвратяване и адекватна и ефективна реакция при тежки **нарушения на дисциплината и прояви на агресия и тормоз** от и спрямо деца и ученици.

1.Изготвяне на правила за поведение съвместно с учениците в паралелката или групата. *Нормативно основание – чл.39 от Наредбата за приобщаващо образование*

2.Разглеждане на теми от глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование в часа на класа, в заниманията по интереси и във факултативните часове.

3.Дейности за развитие на компетентностите на всички членове на институционалната общност, включително за запознаване с различните форми на насилие и с техники за преодоляването им.

4.Училищата и детските градини, според своята специфика, разработват дейности по превенция и интервенция въз основа на *Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище* и на алгоритъма за неговото прилагане, утвърден от министъра на образованието и науката. *Нормативно основание – чл.40, ал.3 от Наредбата за приобщаващо образование*

5.Провеждане на превантивни кампании срещу агресията и тормоза в училища и по общини.

6.Организиране на спортни събития за утвърждаване на принципите на честната игра и ненасилие. Запознаване с и прилагане на нови подходи за справяне с гневните изблици и напрежението, решаване на възникналите проблеми и конфликтните ситуации без провокиране на ново напрежение, проучване и установяване какво се крие зад проблемното поведение на децата.

7.Формиране у децата и учениците на умения за общуване чрез използване на игрови методи и техники.

8.Формиране на ключови компетентности у децата и учениците, за лично развитие чрез обучение по емоционална и социална компетентност, умения за ефективно управление на емоциите, за саморефлексия и разбиране на другия, развитие на характера и позитивността.

9.Прилагане в образователните институции на ефективни форми и методи за комуникация между училището и семейството.

10.Използване на методите на арт-терапията за деца и ученици с проблемно поведение и техните родители.

11.Въвеждане в образователните институции на използването на посредник при решаване на конфликти в училище като начин за въздействие върху вътрешната мотивация на децата и учениците *Нормативно основание – чл.43 от Наредбата за приобщаващо образование*

12.Въвеждане на практиката на наставничеството (индивидуална подкрепа за ученика от личност, която уважава) в училищата като начин за въздействие върху вътрешната мотивация *Нормативно основание – чл.46 от Наредбата за приобщаващо образование*

13.Обобщаване и анализ на данни на областно ниво за наложените санкции на учениците по класове и видове санкции за учебна година.

14. Повишаване на информираността на родителите относно изискванията на *Наредбата за приобщаващото образование* за отсъствията на учениците от учебни занятия и ролята на родителите в процедурите по налагане на санкции.

15. Подобряване на институционалния капацитет за проверки по жалби и

сигнали, свързани с агресия и посегателство на и между деца и ученици.

16. Използване на възможностите на програмите на детските градини и училищата по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование да определят и утвърждават спазването на споделени правила, процедури, традиции и колективни ценности.

17. Реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията, въвеждане на практиката на ученици-наставници за превенция на конфликти, отпадане от училище и др., организиране на обучения на връстници от връстници

Мярка 5 Осигуряване на възможности за разнообразна **личностна изява** на всички деца и ученици като средство за утвърждаване на позитивна самооценка и мотивиране.

1. Организиране на училищно, общинско или спортно ниво на спортни празници, вкл. и съвместно с деца и ученици със СОП.

2. Организиране на игри на открито за деца със СОП и техни връстници.

3. Организиране на кулинарни празници и състезания - на класно, училищно или общинско ниво.

4. Организиране на театрални групи, вкл. и по кукловодство и представяне на продукция пред местната общност.

5. Организиране на културни събития в общините с участието на деца и ученици, които да представят своите таланти.

6. Утвърждаване и разширяване на добрите практики за финансиране на общинско ниво на конкурсни сесии за малки проекти на неформални ученически и младежки групи.

7. Организиране на публични изяви на групите за извънкласни дейности по проекта BG05M2OP001 -2.004 - 0004 - Твоят час - фаза 1.

8. Областен фестивал, концерт или друга форма за изява на деца със СОП, придружен с изложба и/или базар, по повод 3 декември - Международен ден на хората с увреждания.

Мярка 6 Подкрепа на дарбите и талантите на децата и учениците. Прилагане на **системи за поощрения и награждаване** на децата и учениците на училищно, общинско и областно ниво.

1. Дейности по обща подкрепа за личностно развитие в Център за подкрепа за личностно развитие гр. Златоград, съгласно определените функции от общинския съвет и правилник на центъра *Нормативно основание – чл.28 - 36 от Наредбата за приобщаващо образование*

2. Дейности по обща подкрепа за личностно развитие в Център за подкрепа за личностно развитие - чл. 38 от *Наредба за приобщаващото образование* - обучителни дейности, дейности, свързани с научно-изследователски проекти, дейности за популяризиране на астрономията и природните науки, масови прояви и публични изяви.

3. Прилагане на гъвкави форми за работа с даровити деца и ученици в ЦПЛР. Организиране на летни клубове (временни групи) по интереси за деца от 6 до 14 години *Нормативно основание – чл.32, ал1,т.3 от Наредбата за приобщаващо образование*

4.Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици с изяви дарби. *Нормативно основание – чл.130 от Наредбата за приобщаващо образование*

5.Подкрепа за талантиливи деца чрез Програма на мерките за закрила на деца с изяви дарби.

6.Учредяване на морални и материални награди за децата и учениците на училищно и общинско ниво при:

1.постигнати изключителни успехи в учебната дейност и за върхови постижения и класиране на призови места при реализирането на изследователски проекти в конкретни предметни области, на творчески проекти или на проекти, свързани с иновации в образованието;

2.класиране на призови места и получаване на отличия за значими постижения в национални и международни състезания, олимпиади, конкурси, фестивали и други форуми за изява на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта;

3.прояви на гражданска доблест и участие в доброволчески или благотворителни инициативи, или при участие в дейности и значими прояви за приобщаване на децата и учениците към непреходните национално значими идеали и ценности, както и за утвърждаване на европейските ценности и сближаването на европейските народи

Нормативно основание – чл.64 и 65 от Наредбата за приобщаващо образование

7.Използване в педагогическото общуване на положително вербално поощрение за успехи и/или за подходящо поведение, както и искрени похвали, които са специфични за показаното поведение.

8.Развитие на уменията на педагогическите специалисти да прилагат техники за даване на позитивна обратна връзка към децата и учениците.

Мярка 7. Дейностите по **кариерно ориентиране** и консултиране като част от общата подкрепа за личностно развитие.

1. Дейности по професионално ориентиране в училищата чрез игри, директно наблюдение и пряк контакт с хора от различни професии.

2. Организиране на „Ден на кариерното ориентиране“ по общини.

3.Провеждане на седмица на професиите (напр. открита сцена, където ученици от различни професии да предложат различни дейности по изучаваните професии) в училищата, осъществяващи професионално обучение,

4.Организиране на кръгли маси и работни срещи с работодатели, партньори, ученици, родители, Училищно настоятелство, Обществен съвет - на училищно, общинско и областно ниво.

5.Представяне пред учениците със СОП и техните родители на възможностите, които училищата предлагат за тяхното професионално образование.

6.Организиране на дискусии с родителите и подлежащите на задължително образование с цел продължаване на образованието им в средни училища.

Мярка 8 Предотвратяване на **напускането на училище** и ефективно включване на отпаднали ученици обратно в образователната система.

1. Прилагане на нормативната уредба за оценяване на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа на деца в риск, като се извършва оценка на рисковите фактори и за развитието и защитните фактори в ситуацията на детето или ученика и неговата среда, и се създава план за краткосрочна допълнителна подкрепа

Нормативно основание – чл.78 от Наредбата за приобщаващо образование

2. Водене на Регистър на децата и учениците в риск на общинско равнище.

3. Подобряване на обмена на данни и координацията и сътрудничеството между институциите по конкретни случаи на напускане на образователната система и по обхвата на учениците, подлежащи на задължително обучение.

4. Годишен анализ на областно ниво на процесите по напускане и реинтегриране на ученици в образователната система.

5. Благотворителни акции за ученици в социален риск от изключване, вкл. и благотворителни и доброволчески дейности от ученици.

6. Разширяване на обхвата и ефективността на целодневната организация на учебния ден.

7. Мерки за подкрепа на детето и ученика в прехода към училище и между образователните етапи и степени *Нормативно основание – чл.131 от Наредбата за приобщаващо образование*

Мярка 9 Познаване от страна на общината и образователните институции и използване на възможностите на *Наредба № 13* от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование (Обн. - ДВ, бр. 80 от 11.10.2016 г., в сила от 11.10.2016 г.)

1. Разширяване на възможностите за включване на децата и младите хора във форми за съвременно здравно образование, с цел изграждане на знания, умения и нагласи, необходими през целия живот - въвеждане на учебен предмет, свързан с промоция на здравето.

2. Разширяване на въвеждането на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование във всички части на учебния план и форми

3. Свързване на програмите на училищата и детските градини по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование с целите и ценностите на приобщаващото образование.

Оперативна цел 2 – Осигуряване на **качество на човешките ресурси** за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.

Мярка 1 Осигуряване на специалисти в училищата, детските градини и в общинските институции за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие. Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за усъвършенстване на компетентностите, за идентифициране на потребностите. *Нормативно основание – чл.4, ал.4 от Наредбата за приобщаващо образование*

1. Разширяване на психологическото обслужване на потребностите на децата и учениците и на обхвата на училища и детски градини, в които с децата и учениците работят педагогически съветници и психолози.

2. Осигуряване на необходимия брой логопеди и рехабилитатори на слуха и говора.

3. Взаимодействие между образователните институции за съвместно ангажиране на специалисти.

4. Осигуряване на ресурсни учители за краткосрочна и дългосрочно допълнителна подкрепа на децата и учениците със специални образователни потребности по начините, определени от нормативната уредба.

5. Развитие на практиката за назначаване на помощник на учителя при повече от три деца или ученици в групата/паралелката

6. Използване на професионалните компетенции на специалистите, работещи в социалните услуги делегирани от държавата дейности (ЦОП, ЦСРИ) в подкрепа на децата със СОП и с рисково поведение.

Мярка 2: Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за придобиване и усъвършенстване на компетентностите, за идентифициране на потребностите и предоставяне на обща и допълнителна подкрепа.

1. Провеждане на обучения на училищно, общинско и на областно ниво (от РУО) за учители, педагогически съветници и други специалисти, работещи с деца и ученици, по теми, свързани с приобщаващото образование.

2. Осигуряване на обучителни възможности за членовете на ЕПЛР в училищата и детските градини да прилагат нормативно предписаните методики на оценяване и дейности по оценка на индивидуалните потребности на детето и ученика

Нормативно основание – чл.74, ал.1 от Наредбата за приобщаващо образование

3. Участие в регионални и национални обучения на педагогически специалисти, извън ЕПЛР, за разпознаване на потребността от обща или допълнителна подкрепа и за ефективна екипна работа за предоставянето на допълнителна подкрепа.

4. Обучение на класни ръководители за ефективно изпълнение на специфичните допълнителни професионални задължения.

5. Осигуряване на въвеждащо и продължаващо обучение от РЦПППО на лица, назначени на длъжността „помощник на учителя“ за групи и класове с повече от три деца или ученици със СОП *Нормативно основание – чл.147, ал.4-6 от Наредбата за приобщаващо образование*

6. Предоставяне на информация за квалификационни възможности на институциите и на педагогическите специалисти.

7. Включване на квалификационен компонент, където това е възможно, в проекти на училищно, общинско и областно ниво.

Мярка 3 Осигуряване на **методическа подкрепа на** екипите за подкрепа за личностно развитие в училищата и детските градини, както и на координиращите екипи в училищата и детските градини по чл. 7 от *Наредбата за приобщаващото образование*.

1. Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от обща подкрепа за личностно развитие на дете/ученик.

Нормативно основание – чл.7 от Наредбата за приобщаващо образование

2. Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете/ученик.

3. Подкрепа на учителите за диференцирането на подходи за обучение, които дават различни възможности за групиране на потребностите на учениците и насочване на общата и допълнителната подкрепа в най-голямо съответствие с тях.

4. Обучение на педагогическите специалисти в детските градини за извършване на ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения. *Нормативно основание – чл.8, ал.3, т.1 от Наредбата за приобщаващо образование*

5. Консултиране по конкретни казуси.

Мярка 4 **Сътрудничество** между педагогическите специалисти и обмен на добри практики.

1. Организиране на форуми за споделяне на опит и добри практики от педагогическите специалисти - на училищно, общинско и областно ниво.

2. Провеждане на дискуссионен форум на тема „Добри практики за осигуряване на допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците“.

3. Организиране представянето на опита на неправителствени организации в прилагането на терапевтични методи и подходи към деца със СОП.

Оперативна цел 3: Организационно развитие на **институциите** в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.

Мярка 1 Развитие на капацитета на училищата и детските градини за успешно прилагане на новата нормативна уредба.

1. В изпълнение на чл. 6 от *Наредба за приобщаващото образование* детските градини и училищата включват в годишните си планове дейности, срокове и отговорници за предоставяне на подкрепа за личностно развитие и изготвят обобщен доклад за състоянието на процеса на приобщаващото образование

2. В изпълнение на чл. 7 от *Наредба за приобщаващото образование* директорите на детските градини и училищата определят координиращ екип в институцията в началото на всяка учебна година. Ролята на координиращият екип е да организира и координира процеса на осигуряване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, както и дейността на екипите за подкрепа за личностно развитие.

Мярка 2 Създаване и укрепване на капацитета на **регионалния екип** за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности по чл. 190 от *ЗПУО* към Регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование.

Мярка 3 Укрепване на новите функции и взаимоотношения с останалите институции на преобразувания **РЦППО**

1. Информирание на образователните институции за случаите, които изискват контакти и взаимодействие с РЦПППО, предоставяне на модели на документация, ефективна обратна връзка от страна на РЦПППО, събиране от РЦПППО на нормативно определената информацията по чл. 147, ал. 2 от *Наредба за приобщаващото образование*

Мярка 4 Развитие на общински центрове за подкрепа за личностно развитие

Мярка 5: Възлагане на дейностите за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици от страна на общините на ЦПЛР в друга община, ако в общината няма такъв.

1. Проучване и анализ на необходимостта

Мярка 6: Възлагане на дейностите за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици от страна на общините, на лицензирани доставчици на социални услуги за деца съгласно чл. 198, ал. 2 и 3 от *ЗПУО*. Дейностите, които могат да се възлагат по този ред са: превантивна, диагностична, рехабилитационна, корекционна и ресоциализираща работа с деца и ученици, ресурсно подпомагане на деца и ученици със СОП, педагогическа и психологическа подкрепа, програми за подкрепа и обучение на семействата.

1. Проучване на възможността и необходимостта от разкриване на дейности за допълнителна подкрепа към съществуващ център
Проучване на обхвата на дейностите и ползвателите.
2. Делегиране на допълнителни услуги на вече съществуващи центрове.

Оперативна цел 4: Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.

Мярка 1 Подобряване на достъпността на архитектурната среда в образователните институции като част от осигуряването на подкрепяща среда. *Нормативно основание – чл.106 от Наредбата за приобщаващо образование.*

1. Достъпна архитектурна среда се осигурява най-малко чрез:
 - * Входни и комуникационни пространства; помещения и пространства за общо ползване; санитарно-хигиенни и спомагателни помещения.
 - * Достъпната архитектурна среда в институциите в системата на предучилищното и училищното образование се осигурява чрез съобразяване на елементите на сградите и съоръженията със специфичните изисквания за различните видове увреждания - придвижване на дълги разстояния, по наклонени повърхности, с технически помощни средства, с водач, качване и слизане по стълби, натискане на бутони и хващане, обсег на достъпност, височина на погледа, както и със средствата за сигнализация и информация.
 - * Общодостъпните помещения в сградите се свързват чрез достъпен маршрут.
2. Изграждане на съоръжения за достъпност на входовете на училищата и детските градини - рампи, асансьори и др.
3. Изграждане и адаптиране на детски площадки и съоръжения за игра в училищата и детските градини за деца с увреждания
4. Изграждане на адаптирани санитарни възли в детските градини, училищата и обслужващите звена за децата със специални образователни потребности

Мярка 2 Подобряване на **достъпната физическа среда** в образователните институции като начин за предоставяне на равен достъп до образование на децата и учениците, чрез изпълнение на нормативно определените елементи на физическата достъпност.

1. Достъпната физическа среда включва осигуряване на подходящи условия, използване и прилагане на иновативни подходи и съвременни технологии за архитектурна и физическа достъпност, които в най-голяма степен да отговорят на потребностите на децата и учениците *Нормативно основание – чл.105 от Наредбата за приобщаващо образование*
2. Достъпната физическа среда съчетава универсалния със специализирания дизайн и има следните основни характеристики: 1. логичност - лесно откриване на архитектурните елементи в сградата; 2. видимост - висока контрастност на съществените елементи в сградата и нейните помещения; подходящо осветление.

Мярка 3 Подобряване на **специализираната подкрепяща среда** в образователните институции, съобразно нормативните изисквания *Нормативно основание – чл.106, ал.4 от Наредбата за приобщаващо образование.*

1. Създаване и оборудване на кабинет за ресурсно подпомагане във всяко училище и детска градина, в които има деца със СОП и периодично обновяване на ресурсните кабинети с дидактични материали;
2. Обзавеждане на помещенията така, че да дават възможност да се устроят учебни места за ученици в инвалидни колички, както и учебни места за ученици с увреден слух, с достатъчна осветеност, която да позволява детето или ученикът свободно да отчита по устните на учителя;
3. Оборудване при необходимост на учебни места за ученици с увреден слух с подходяща апаратура - FM системи и други, съвместими с личните слухови апарати или с кохлеарните импланти на децата или учениците
4. Осигуряване при необходимост на специализирана техника за ученици с нарушено зрение - брайлови машини, брайлови дисплеи, компютри със синтетична синтезаторна реч и други

5.Осигуряване при необходимост на устройства за проследяване на погледа и специализиран софтуер за използването им, суичове, софтуер за управление на компютър с глас, алтернативни клавиатури и мишки за ученици с комплексни физически увреждания

6.Осигуряване на подходящи помещения за кабинети за рехабилитация на слуха и говора, за логопедични кабинети, за ресурсни кабинети и специализирани кабинети

7.Осигуряване на достъп за обслужване на деца и ученици с увреждания в останалите помещения (библиотеки, административни кабинети и други)

8.Организиране при необходимост на работни и игрови кътове за индивидуална работа или за работа на пода, както и кътове за почивка в класната стая или в стаята на групата, където заниманията и почивките се осигуряват с подкрепата на ресурсен учител или на помощник на учителя в помощ на децата и учениците със сензорно- интегративна дисфункция, комуникативни нарушения, разстройство от аутистичния спектър или други състояния, изискващи такава организация на пространството в класната стая в училището или в стаята на групата в детската градина

9.Реализиране на проекти по Националните програми на МОН, насочени към осигуряване на съвременна образователна среда, достъпност и сигурност на средата.

Мярка 4 Осигуряване на специализиран транспорт от дома на детето с увреждане до съответната детска градина, училище или ЦПЛР. Подкрепа и наблюдение на изпълнението на задълженията на общината за осигуряването на специализиран транспорт за децата с увреждания.

1.Подкрепа и наблюдение на изпълнението на задълженията на общините за осигуряването на специализиран транспорт за децата с увреждания

Мярка 5 Организиране на необходимите разумни улеснения за участие на учениците със СОП в национални външни оценявания и държавни зрелостни изпити *Нормативно основание – чл.109 от Наредбата за приобщаващо образование.*

1.Осигуряване на самостоятелни зали, учители консултанти и удължено време и материали на подходящ шрифт за учениците с нарушено зрение

<p>Оперативна цел 5: Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.</p>
--

Мярка 1: Регионалното управление на образованието след края на учебната година обобщава докладите от детските градини и училищата. Анализира състоянието на процеса на приобщаващото образование и предоставя информацията на областния управител и на органите на местното самоуправление. *Нормативно основание – чл.7, ал.4, т.15 от Наредбата за приобщаващо образование*

Мярка 2 Създаване на работещи практики за изпълнение на нормативните изисквания за уведомяване на отделите за закрила на детето от страна на училищата и детските градини:

1.При отказ от страна на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, да изрази съгласие за дейностите по чл. 41, т. 2, 5 и 7 (използването на посредник, включване в група за социални умения, наставничество), да окаже съдействие или да подпомогне реализирането на дейностите по чл. 41, директорът на институцията писмено уведомява отдела за закрила на детето по местоживеенето на детето или ученика.

Нормативно основание – чл.48, ал.3 от Наредбата за приобщаващо образование

2. Директорът на училището задължително писмено уведомява родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, за откриването на процедура по налагане на санкция, а в случаите на налагане на санкция „предупреждение за преместване в друго училище“, „преместване в друго училище“ или „преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение“ - и съответните териториални структури за закрила на детето. *Нормативно основание – чл.58, ал.2 от Наредбата за приобщаващо образование*

3. Когато педагогическият съвет е идентифицирал за ученика риск от отпадане от училище, преди налагане на санкцията „предупреждение за преместване в друго училище“, „преместване в друго училище“ или „преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение“ или на мярката по чл. 49, ал. 3, директорът уведомява отдел „Закрила на детето“ в дирекция „Социално подпомагане“ по местоживеенето на ученика, за присъствие на негов представител на изслушването с оглед защита на правата и интересите на ученика. *Нормативно основание – чл.60, ал.1 от Наредбата за приобщаващо образование*

4. В случаите на несъгласие на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, с предложената допълнителна подкрепа за личностно развитие на детето или ученика, независимо че въз основа на оценката на индивидуалните потребности по ал. 1 е установена такава необходимост, и за предотвратяване на риска от отпадане от училище, директорът на детската градина или училището писмено уведомява съответния отдел за закрила на детето с цел осигуряване на най-добрия интерес на детето или ученика. *Нормативно основание – чл.72, ал.2 от Наредбата за приобщаващо образование*

Мярка 3 Развитие на ефективни форми за работа с родителите на деца и ученици с обучителни трудности и със специални образователни потребности.

1. Осигуряване на подкрепяща среда за семействата и близките на децата със СОП - консултиране с психолози, логопеди, социални работници, тренинги и др

2. Организиране срещи на родители със сходни проблеми за обмяна на опит и полезна информация

3. Привличане и използване ресурса на родителите за обогатяване на възможностите за въздействие, социализация и развитие -включване в екипи, извънкласни форми и групи, интелектуален, финансов, емоционален ресурс и т.н

4. Прилагане на разнообразни и ефективни подходи за информиране на родителите за възможностите за обща подкрепа за личностно развитие и тяхната роля в процеса

5. Провеждане на срещи с родителите/настойниците на децата и учениците с екипа за подкрепа за личностно развитие, с оглед предоставяне на актуална информация за състоянието на ученика, включително актуални медицински документи при наличие на такива, както и други документи с

цел извършване на обективна оценка на образователните потребности от екипа от специалисти

6. Развитие на практиката за назначаване на социален работник в училищата и детските градини, който да изпълнява функцията на медиатор между семейството, обкръжението на детето/ученика и образователната институция. *Нормативно основание – чл.115 от Наредбата за приобщаващо образование*

7. Информирание на родителите за възможностите за продължаване на образованието или за придобиване на професионална квалификация на учениците със СОП след VII и X клас и съвместен избор на най-благоприятна възможност за образование.

8. Определяне на ден в месеца за организиране на „Отворени врати в ДГ/училище“ за посещение на родители

9. Повишаване информираността на родителите относно затрудненията в образователния процес на техните деца и възможностите за преодоляването им (консултации, допълнително обучение, форми за извънкласни и извънучилищни дейности).

10. Работа с родителите и настойниците, които възпрепятстват децата редовно да посещават училище. Създаване на „Училище за родители“ (в учебните заведения и/или на общинско ниво).

11. Осигуряване на адекватна и достатъчна информация за родителите за процеса на приобщаващото образование на институционалните сайтове

Мярка 4 Работа с родителите на деца и ученици с изявени дарби:

1. Консултиране на родителите на деца с изявени дарби и насочване към специалисти за развитие на детето

2. Създаване и поддържане на общински сайтове с подробна информация за институции, специалисти, форми (конкурси, пленери, олимпиади, школи, клубове и пр.), насочващи към развитие на дарби и таланти.

3. Разяснителни и информационни кампании за предлаганите услуги за деца с изявени дарби, специалисти в различните сфери на развитие и общински програми и мерки за стимулиране на деца с изявени дарби

4. Популяризиране на дарители, кампании и юридически лица, подкрепящи даровити и талантливи деца.

Мярка 5 Подобряване на координацията и сътрудничеството между институции по отношение на работата с децата в риск и деца, жертви на насилие:

1. Прилагане на *Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция*

2. Прилагане на *Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище,*

3. Съвместни дейности на институциите в системата на предучилищното и училищното образование с ОЗД и Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие (периодични срещи, планове за действие, годишни анализи)

4. Провеждане на срещи-разговори в училищата, с участието на ученици и представители на МВР, ОЗД, МКБППМН

5.Образователни програми и кампании в училище и/или в рамките на ЦОП и/или МКБППМН за превенция на рисково поведение (агресия; насилие; отклоняващо се и рисково поведение на деца и ученици)

6.Провеждане на кампании срещу зависимостите (конкурси за написване на есета, рисунки и др. по повод: 31 май - световен ден без тютюнев дим; 26 юни - Международен ден за борба със злоупотребата и нелегалния трафик на наркотици; 18 октомври - Европейският ден за борба с трафика на хора; 1 декември - световен ден за борба със СПИН и др., разработка и разпространение на информационни материали под формата на флаери, дипляни и др.)

Мярка 6 Взаимодействия между участниците в образованието и институциите по отношение на отпадането от училище. Обединяване на усилията за връщане в образованието на отпаднали ученици:

1.Ангажиране с конкретни мерки на обществените съвети, ученическите съвети, ученици и родители- доброволци в дейности, насочени към приобщаването на ученици в риск, ученици в неравностойно положение и подпомагането им да намерят и заемат своето място в училищния живот и в обществото

2. Провеждане на тематични игри и беседи от ученици в горен курс на ученици в начален и среден курс

3. Използване на пълния потенциал на наставничеството за работа с ученици, застрашени от отпадане от образователната система

4.Развитие на целодневна организация на учебния процес, като инструмент за превенция на отпадане от училище, за осигуряване на специализирана помощ при подготовката, за развиване на таланти и удовлетворяване на потребности и интереси

5.Сътрудничество с библиотеките, мерки за повишаване на грамотността в полза на предотвратяване на обучителните трудности и отпадане

6.Училищното ръководство да съдейства на учениците от училищния парламент да получават подкрепа и от органите на местно самоуправление при техни инициативи, свързани с живота на общността

Оперативна цел 6: Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на **обществената информираност и чувствителност** относно целите и принципите на приобщаващото образование.

Мярка 1 Дейности, насочени към местната общественост, за преодоляване на непознаването и предразсъдъците, за повишаване на информираността и чувствителността към децата и учениците със специални образователни потребности:

1.Провеждане на разяснителни кампании, чрез които да се даде яснота за начина, по който протича процеса на приобщаване, неговият смисъл и ефект за всички деца. В основата на кампаниите да стои идеята, че всяко дете със специални нужди има реалните възможности да води един пълноценен и сравнително независим живот, стига да бъде подкрепено своевременно и да му бъде предоставена тази възможност

2.Организиране на срещи с родителите в детските градини и училищата на

територията на областта. Целта на срещите е родителите на деца без специални образователни потребности да разберат, че децата с увреждания не представляват опасност за останалите деца и ученици, че всички деца могат да учат и че няма „необучаеми“ деца

3. Работа с родителските общности за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и децата с увреждания

4. Промяна на нагласите в училищата и детските градини, в които да възприемат индивидуалните различия между децата като източник на богатство и разнообразие, а не като проблем.

5. Организиране на благотворителни акции в подкрепа на децата в неравностойно положение

Мярка 2 Дейности за осигуряване на достъп до информация за правата и задълженията на децата и учениците, за предлаганите дейности и програми за обучение в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и представянето им в достъпен формат като част от условията за равен достъп до образование *Нормативно основание – чл.104 и 107, т.2 от Наредбата за приобщаващо образование.*

1. Организиране на кампании за информиране на семействата на деца с увреждания за правата, задължения и възможностите за ранно включване на децата в образователната система

2. Информационни материали и кампании за разясняване на възможностите на разнообразните форми на обучение

3. Подобряване на информираността на семействата относно организацията и необходимите документи за образованието на децата при напускане на страната и завръщане от чужбина.

Мярка 3 Провеждане на информационни кампании за привличане на млади хора със средно и висше образование от етническите малцинства за работа с деца в риск от отпадане или отпаднали от образователната система.

6. ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА

Постигането на оперативните цели на общинската стратегия ще се следи чрез няколко основни индикатора, свързани с основни аспекти от цялостната промяна.

6.1 Брой преобразувани институции;

6.2. Брой детски градини и училища, които самостоятелно организират и обезпечават ресурсното подпомагане на децата и учениците по чл. 283, ал. 4 от ЗПУО, брой деца/ученици със СОП в тях и процент спрямо общия брой деца и ученици със СОП;

6.3. Брой педагогически специалисти, участвали в краткосрочни обучения за развитие на професионалните компетентности за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие;

6.4. Брой институции със значително подобрене на материалната база – нови елементи на достъпна архитектурна среда, разкрит кабинет;

6.5. Брой детски градини и училища, в които работят педагогически съветници и психолози.

По решение на екипа за отчитане на стратегията може да се проведе и анкетно проучване за оценка на постигнатите резултати от прилагане на Стратегията.

7. ВРЪЗКА С ДРУГИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ

Целите и дейностите на настоящата общинска стратегия са свързани и допринасят за постигането на целите на следните национални стратегически документи:

- ✓ Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 - 2020)
- ✓ Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етнически малцинства (2015 - 2020)
- ✓ Стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014 - 2020)
- ✓ Национална стратегия за детето (2008 - 2018)
- ✓ Национална програма за закрила на детето (2016 - 2017 - 2018)

8. КООРДИНИРАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

Община Златоград отговаря за цялостното изпълнение на общинската стратегия и приноса към изпълнението на областната стратегия. Целите се постигат с общите усилия на всички заинтересовани от процеса страни, в съответствие с компетенциите им и планираните цели и дейности.

За изпълнение на общинската стратегия, ежегодно до 30 април, общинския съвет, по предложение на кмета и след съгласуване с Регионалното управление на образованието, приема **годишен план** за изпълнение на дейностите за подкрепа на личностно развитие. Общинската стратегия и съгласуваният и приет годишен план се изпращат на областния управител до 15 май.

Изпълнението на Годишния общински план се координира и отчита по ред, определен от кмета на Община Златоград и в сроковете, посочени в чл. 197, ал. 3 от *ЗПУО*. Изпълнението на общинския план се отчита и на областно ниво – до 01 март на следващата година, в Областна администрация Смолян да се представи отчет за изпълнението на дейностите по общинския годишен план.

Събирането на информация за изпълнените дейности и постигнатите индикатори по изпълнение на целите на общинската стратегия започва три месеца преди да изтече срокът на стратегията. В същия период започва и организацията за изготвянето на нова общинска стратегия за следващия период.

Въз основа на областната стратегия по чл. 196 се приема общинска стратегия за личностно развитие на децата и учениците от общинския съвет за период от две години.

Общинска стратегия за личностно развитие на децата и учениците е приета с Решение № Ж 749/ 25.04.2018 г., взето с Протокол № 49 от Общинския съвет-Златоград.